Tunnuslukuja ja tutkimuksia 8

Kolme visiota 2020-luvulle

Taidemusiikin viennin visio 2020 -hankkeen loppuraportti

Music Finland

KAIKKI MITÄ HALUAT TIETÄ SUOMALAISESTA MUSIIKISTA -

MUSIC FINLAND

Music Finland edistää suomalaisen musiikin elinvoimaisuutta ja kansainvälistymistä. Music Finlandin kahdeksan jäsenorganisaatiota edustavat kattavasti suomalaista musiikkialaa. Yhdistys edistää laaja-alaisesti ja tavoitteellisesti suomalaisen musiikin tunnettuutta, käyttöä ja menestymistä sekä musiikkiviennin kasvua. Music Finland tarjoaa monipuolisia kansainvälistymisen ja toiminnan kehittämisen palveluita suomalaisille musiikkiammattilaisille ja yrityksille, tekee aktiivista promootiota ja kansainvälistä viestintää, välittää suomalaista kustantamatonta nuottimateriaalia sekä kerää ja tuottaa tietoa suomalaisesta musiikkialasta.

www.musicfinland.fi

Sisällys-luettelo

Alkusanat 5

Kolme visiota 2020-luvulle 6

Tausta 8

Trendit ja SWOT-analyysi 12

Tavoitetila 2020-luvulle 16

Miten tavoitetila saavutetaan? 21

Askelittain kohti tulevaisuutta 25

Liite 26

ISSN 2243-0210
Teksti: Jari Muikku & Merja Hottinen
Graafinen suunnittelu: L E R O Y
Painopaikka: Why Print Oy

”Kansainvälistyminen on taidemusiikin elinehto. Suomalaiselle musiikille pitää luoda uusi imago, jossa se näyttäytyy teknologian avulla aidosti globaalina, mielenkiintoisena ja lähestyttävänä.”

ESA-PEKKA SALONEN
KAPELLIMESTARI, SÄVELTÄJÄ

Alkusanat

> Me elämme kiinnostavia aikoja. Globalisaation myötä kansallinen kulttuuri-identiteetti ja sen asema muuttuu – emme vain tiedä vielä mihin suuntaan. Tämä tuo toki suuria haasteita, mutta myös suuria mahdollisuuksia.

Suomalainen musiikkikulttuuri on enemmän tulevaisuuteen katsovaa kuin moni muu tuntemani musiikkikulttuuri, ehkä eniten. Suomalaisilla on tarjota ideoita ja uskallusta, ja täällä on mahdollisuus olla nopealiikkeinen. Jos Suomessa panostetaan uusiin ideoihin, siis uuteen musiikkiin sekä uusiin tapoihin levittää ja integroida musiikkia, ja luodaan sille oikeanlainen imago käyttämällä teknologiaa oikealla tavalla hyväksi ilman kompromisseja, suomalaisella musiikilla on kaikki mahdollisuudet menestyä.

Yhteiskunnassa, jossa on voimakas, monipuolinen, rikas ja dynaaminen kulttuurielämä, on itseluottamusta. Kansantaloutta, kulttuuria ja ympäristöä ei voi erottaa toisistaan, vaan ne on nähtävä yhtenä kokonaisuutena.

Esa-Pekka Salonen

Kolme visiota 2020-luvulle

1

Olemme taidemusiikin mallimaa

Suomalainen taidemusiikkikenttä on kiinnostava esikuva muille maille. Vahva julkinen rahoitus varmistaa alan hyvinvoinnin, mutta rahoitus on monipuolistunut. Alalle on syntynyt uudenlaisia toimintatapoja, jotka mahdollistavat joustavuuden, nopean uusiutumisen ja innovaatiot. Musiikki on yksi luovan talouden vetureista, ja sen tuomalla arvonlisäyksellä on kasvavaa taloudellista merkitystä. Taidemusiikilla on innostunut ja sitoutunut yleisö.

Alalle on syntynyt uusia osuuskuntia, kollektiiveja, yhdistyksiä ja yrityksiä. Uudet toimintatavat luovat työpaikkoja ja yritteliäisyyttä ja vahvistavat suomalaista hyvinvointia. Uusina rahoitusmuotoina hyödynnetään mm. joukkorahoitusta ja kasvatetaan yritysyhteistyötä. Taidemusiikin pariin on helppo löytää. Kiinnostavat konserttikokemukset ja monipuolistunut ohjelmatarjonta houkuttelevat myös uusia yleisöjä.

2

Olemme taidemusiikin kansainvälinen solmukohta

Olemme keskellä kansainvälistä ammattilais- ja rahoitusverkostoa ja toteutamme kansainvälisiä yhteistuotantoja. Vuorovaikutus ja taiteilijoiden liikkuvuus ruokkivat sisältöjen jatkuvaa uusiutumista ja dynaamisuutta. Huipputason koulutus tuo Suomeen opiskelijoita ja opettajia muista maista. Suomi on myös verkossa kansainvälisen tiedonvälityksen ja keskustelun solmukohta.

Maassamme toimii ulkomaisia alan huippuosaajia avainpaikoilla ja suomalaiset osaajat vaikuttavat tärkeissä tehtävissä ulkomailla. Tuotamme esimerkiksi taidemusiikkialan johtavaa verkkojulkaisua ja ylläpidämme niin alan ammattilaisia, instituutioita kuin yleisöäkin yhteen tuovia verkkopalveluita.

3

Viemme osaamista ja luovia ratkaisuja

Suomi kouluttaa taidemusiikin parhaat osaajat ja suomalainen musiikkikoulutus on konseptoitu vientituotteeksi. Uudet innovaatiot ja erityisesti taidemusiikkia hyödyntävät teknologiset sovellukset menestyvät kansainvälisillä markkinoilla. Perinteistä konserttikokemusta avartavista uusista ratkaisuista on tullut kansainvälisiä menestystuotteita.

Huippumuusikot ja -säveltäjät menestyvät kansainvälisellä kentällä monitaitoisuudellaan ja erityisosaamisellaan. Teknologisia mahdollisuuksia on hyödynnetty musiikin opettamisessa ja oppimisessa, peleissä, taiteidenvälisyydessä, terveys- ja hyvinvointipalveluissa sekä konserttikokemuksen syventämisessä. Korkealaatuinen tuotteistaminen näkyy esimerkiksi uudenlaisina, omaperäisinä konserttikokonaisuuksina, kuratoituina soittolistoina ja musiikkielämysten monimediaisena paketointina.

Tausta

Suomalaisella taidemusiikilla on perinteisesti ollut hyvä ja vahva asema kansainvälisellä kentällä. Monet suomalaiset kapellimestarit, laulajat ja säveltäjät ovat tehneet merkittävän kansainvälisen uran, ja kansainvälisesti esimerkiksi suomalainen musiikkikoulutus on herättänyt paljon positiivista huomiota.

Viime vuosina kansainvälinen kilpailu on kuitenkin koventunut, eivätkä suomalaisen klassisen musiikin ja nykymusiikin vahvuusalueet näyttäydy enää niin selvinä. Tilanteen selvittämiseksi Music Finland käynnisti syksyllä 2013 suomalaisen taidemusiikkialan kansainvälistä asemaa koskevan visioprojektin, jotta alan kesken tunnistettaisiin entistä paremmin suomalaisen taidemusiikin vahvuusalueet ja löydettäisiin uudenlaisia yhteistyömuotoja kansainvälisessä kilpailussa. Tavoitteena oli yhdessä alan kanssa keskustellen kirkastaa alan yhteinen visio ja kehittää sitä tukevia työkaluja tuleville vuosille.

Projekti – työnimenä ”Taidemusiikin viennin visio 2020” – perustui osaltaan Jari Muikun (Digital Media Finland) vuonna 2012 laatimaan julkaisuun ”Suomalaisen klassisen musiikin vientiselvitys”[1], jossa käytiin läpi klassisen musiikin toimijoiden näkemyksiä ja toiveita kansainvälistymisen suhteen. Selvityksessä kuvattiin klassisen musiikin viennin tuotteet ja muodot, vientiä harjoittavat tahot sekä viennin nykytila ja kehityssuunnat. Tämän projektin kannalta keskeinen jakso oli viennin terminologiaa käsittelevä osuus, jossa eroteltiin toisistaan kaupallinen ja aineetonta pääoma kerryttävä vientitoiminta.

Prosessiin kutsuttiin alusta asti mukaan suomalainen taidemusiikkiala mahdollisimman laajasti. Music Finlandin yhteistyökumppanina oli Sibelius-Akatemia, ja hanketta ohjasi tiivis ohjausryhmä, johon kuuluivat Tuomas Auvinen (Sibelius-Akatemia/Taideyliopisto), muusikko, säveltäjä Jaakko Kuusisto, Heli Lampi (Music Finland), Henna Salmela (Fennica Gehrman) ja säveltäjä Johan Tallgren. Projektin suunnittelusta vastasi Music Finlandissa työryhmä Merja Hottinen, Heli Lampi ja Tuomo Tähtinen. Digital Media Finlandin Jari Muikku kutsuttiin hankkeeseen mukaan ulkopuoliseksi asiantuntijaksi ja workshopien vetäjäksi. Hankkeeseen eri tavoin osallistuneiden henkilöiden lista on esitetty liitteessä.

1. Jari Muikku: Suomalaisen klassisen musiikin vientiselvitys. Music Finland – Tunnuslukuja ja tutkimuksia 1, toukokuu 2012. ISSN 2243-0210. PDF-julkaisu: musicfinland.fi/fi/media/dokumentit/tunnuslukuja_ja_tutkimuksia1.pdf

TAVOITTEET

Projektin tavoitteena on ollut tuottaa taidemusiikkialalle yhteinen viennin ja kansainvälisen toiminnan visio. Tavoitteena ei ollut etsiä pienimpiä yhteisiä nimittäjiä, vaan päämääriä, joihin alan toimijat voisivat sitoutua ja joiden toteutumista kukin voisi edistää omalla toiminnallaan. On kuitenkin syytä huomioida, että projektilla ei tavoiteltu koko alan yhteistä strategiaa, vaan nimenomaan visioita, joita kaikki alan tahot voisivat hyödyntää ja soveltaa omassa strategiatyössään.

Projektin myötä pyrittiin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Mikä on suomalaisen taidemusiikin asema kansainvälisillä markkinoilla 2020-luvulla?
- Mitkä ovat (kustannus)tehokkaimpia tapoja toteuttaa vientiä ja alan kansainvälistymistä tulevaisuudessa?
- Millä tavoin alan nykyisiä rakenteita ja toimintatapoja tulisi kehittää?
- Millaisia uusia yhteistyömalleja tulisi kehittää sekä alan sisällä että sen ulkopuolisten tahojen kanssa?
- Millä tavoin varmistetaan edellytykset alan julkisen ja yksityisen rahoituksen sekä alan kannalta oleellisten instituutioiden jatkuvuudelle?

Tavoitteena oli, että prosessi alkaisi elää aloitusvaiheen jälkeen omaa elämäänsä. Music Finlandin rooli hankkeessa oli toimia käynnistäjänä, mutta myöhemmässä vaiheessa kaikkien alan toimijoiden tulisi ottaa vastuuta sen toteutuksesta ja jatkuvuudesta.

TYÖSKENTELYPROSESSI

Prosessi rakennettiin kolmen teemallisen työpajan varaan. Työpajojen välillä teemoja kehitettiin niin Music Finlandin kuin ohjausryhmänkin parissa sekä käytiin yksittäisiä sparrauskeskusteluja esimerkiksi Aalto-yliopiston professorin Pekka Mattilan sekä kapellimestari, säveltäjä Esa-Pekka Salosen kanssa. Neljäntenä isompana kokoontumisena oli tulosten julkistusseminaari 10.11.2014.

Työskentelyssä pyrittiin noudattamaan seuraavia periaatteita:

- On tarkasteltava asiaa koko alan, ei vain oman intressipiirin näkökulmasta
- On uskallettava liikkua pois omalta mukavuusalueelta
- On uskallettava haastaa perinteiset mallit
- On etsittävä uudenlaisia toimintatapoja ja yhteistyömalleja, mutta kaikkea vanhaa ei voi eikä kannata hylätä
- Ei ole tyhmiä kysymyksiä eikä liian hulluja ideoita

Ohjausryhmä täsmensi ensimmäisessä tapaamisessaan myös muutamia projektissa käytettäviä käsitteitä. Erityisesti keskusteltiin kansainvälistymisen ja viennin käsitteistä, ja todettiin että tämän työskentelyprosessin kohteena on koko kansainvälistymisen kenttä, jonka yhtenä osana on vienti. Vienti kuitenkin edellyttää myös kulttuuriyhteistyötä ja muuta kansainvälistä toimintaa. Toinen keskeinen määritys koski taidemusiikin käsitettä, jota päätettiin käyttää rajaavampien käsitteiden kuten klassinen musiikki tai nykymusiikki sijaan.

Prosessin keskeinen periaate oli mahdollisimman suuri avoimuus. Työpajoista tiedotettiin erillisen sähköpostilistan avulla. Koska kaikki halukkaat eivät voineet osallistua työpajoihin, niiden teemoja käsiteltiin myös Facebookin Taidemusiikin viejät -keskusteluryhmässä, jossa on mukana lokakuussa 2014 lähes 200 henkilöä. Tavoitteena on, että Taidemusiikin viejät -ryhmä toimisi jatkossakin taidemusiikin kansainvälistymistä ja vientiä koskevan keskustelun keskeisenä foorumina ja kaikille avoimena tiedotuskanavana.

”Globaalissa toimintaympäristössä kansainvälistyminen seuraa luontaisesti siitä, että pyrimme korkeaan koulutuksen laatuun sekä parhaisiin mahdollisiin opettajiin ja opiskelijoihin. Tiedämme olevamme korkeatasoinen yliopisto silloin, kun olemme myös kansainvälisesti kiinnostava.”

TUOMAS AUVINEN
DEKAANI, SIBELIUS-AKATEMIA

Trendit ja SWOT-analyysi

Ensimmäisen työpajan (3.12.2013) teemana oli tunnistaa taidemusiikin vientiin vaikuttavat trendit. Lisäksi työpajassa laadittiin taidemusiikkialan SWOT-analyysi, jota ohjausryhmä myöhemmin laajensi.

Taidemusiikin vientiin katsottiin vaikuttavan eniten seuraavat kuusi trendiä:

- **MAAILMANLAAJUINEN KULTTUURIPOLITIIKKA MUUTTUU.** Perinteisten rahoitusmallien murros, kaupallisuuden ja taiteen yhteen sovittamisen haasteet, kapenevat markkinat taideinstituutioille
- **GLOBAALI AJANKÄYTÖN HAASTE.** Kilpailu kuulijoiden ajasta ja huomiosta
- **MUSIIKIN KUUNTELU SIIRTYY NETTIIN.** Sekä tarjonnan että sisällön laatuvaatimukset kasvavat
- **AASIAN MAIDEN NOUSU.** Aasian maista tulee kansainvälisille taidemusiikin markkinoille suuria määriä muusikkoja ja orkestereita; tarjoavat toisaalta mahdollisuuksia mm. koulutusosaamisen vientiin
- **MUSIIKKIKOULUTUKSEN MURROS SUOMESSA.** Vaikuttaa tulevaisuuden yleisöpohjaan kotimaassa, koulutusta tulee uudistaa
- **OSAAMISTARPEET MUUTTUVAT.** Jotta taidemusiikin lopputuotteemme olisivat korkealaatuisia, koulutuksessa ja työelämässä tarvitaan moniosaajien ja -osaamisen lisäksi entistä enemmän ja uudenlaisia erityisosaajia ja -osaamisia

Keskustelussa tunnistettiin myös seuraavia trendejä:

- **SPEKTAAKKELIYHTEISKUNTA**. Elämysten suuri merkitys, visuaalisuus, lyhytjännitteisyys, sisältötarjonnan runsaus; vastavoimana pienimuotoisuuden nousu
- **YHTEISÖLLISYYDEN TRENDI.** Yhteisöt muodostuvat uusin tavoin, ne ovat usein globaaleja, mutta myös pieni on kaunista.
- **YLEISÖJEN MUODOSTUMINEN UUDELLA TAVALLA.** Live-elämys edelleen tärkeä, yhteisöt uusi piirre.
- **TAIDEMUSIIKIN HIIPUMINEN JA ARVOSTUKSEN LASKU.** Mitä voidaan tehdä kotimaassa ja mitä viedään 2020?

- **TAITEIDENVÄLISYYS** ja liikkuvan kuvan merkitys kasvavat
- **ANSAINTALOGIIKAN MUUTOKSET** vaikuttavat merkittävällä tavalla liiketoimintaan
- **KANSALLISEN IDENTITEETIN MERKITYS** vähenee, laadun merkitys kasvaa
- **PERINTEINEN MEDIANÄKYVYYS PIENENEE**, maksullisen mainonnan merkitys vähenee: tilalle tulevat ansaittu media ja omat kanavat
- **MEDIA PIRSTOUTUU.** Tuotteiden pääseminen valtajulkisuuteen vaikeutuu, uusi ilmiö blogien yms. verkolle tyypillisten keinojen kautta syntyvät uudenlaiset mielipidejohtajat
- **EKOLOGISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS.** Esim. kiertuematkustelun rajoittaminen
- **TEKNOLOGIAN KEHITTYMINEN.** Esim. konserttielämyksen ja opetuksen tuottaminen verkossa, pelit mallia ”Orchestral Hero”, virtuaaliteknologian hyödyntäminen

Workshopissa todettiin, että ainakin seuraavia teemoja tulisi painottaa jatkotyössä:

- Taidemusiikin piiristä syntyvien tuotteiden laadun nostaminen
- Erityisosaamisten kehittäminen koulutuksen kautta ja muuttaminen vientivalteiksi
- Aasian maiden tuottaman massan kanssa kilpaileminen kansainvälisillä markkinoilla: Suomen erityisvahvuuksien löytäminen ja jalostaminen vientimarkkinoille
- Teknologian kehittymisen mukanaan tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen
- Taidemusiikin houkuttelevuuden lisääminen ja yhteisöjen muodostaminen kuulijoiden, harrastajien ja kuluttajien parissa
- Alan taloudellisen tehokkuuden ja rahoituksen joustavuuden lisääminen
- Poliittisen taustatuen varmistaminen alalle kansallisella tasolla
- Uudenlaisten yhteistyösuhteiden kehittäminen edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä alan sisällä että ulkopuolella

Suomalaisen taidemusiikin SWOT-analyysi

VAHVUUDET

- Perinne: koulutus, tyyli, pitkä historia, integroitunut kv-tasolle
- Laatu, tunnettuus ja maine korkea, eksoottisuus, hyvä itsetunto
- Yhteiskunnallinen asema ja arvostus kotimaassa
- Sitkeys, sisu, pitkäjänteisyys, taustarakenteet
- Korkea osaamisen taso, noussut koko ajan
- Taidemusiikki on globaali kieli
- Tunnetut yksilöt ja esikuvat
- Taloudelliset tukijärjestelmät
- Teknologinen osaaminen yleisellä tasolla (Suomi)

HEIKKOUDET

- Synergian puute eri toimijoiden välillä
- Kulttuurisen arvostuksen puute
- Koulutusjärjestelmien alasajo, koulutuksen hinta ja pituus
- Alan instituutioiden staattisuus ja muutosvastarinta
- Pienet yleisömäärät, vähäinen massa opiskelijatasolla
- Rahoituksen staattisuus ja sen sitoutuminen instituutioihin
- Alhainen riskinottokyky ja uskallus, hitaus
- Suomen maantieteellinen sijainti
- Teknologinen osaaminen taidemusiikin piirissä

MAHDOLLISUUDET

- Ei-perinteisten tuotteiden kuten ammatillisen osaamisen vieminen
- Uudenlaiset eri alojen yhdistelmät, hyvät sisällöt voivat tukea toisiaan
- Parhaiden tuotteiden hiominen kansainväliselle huipputasolle
- Teknologia: yleisön tavoittaminen netin kautta, verkko-opetus
- Suomalaisuuden voima kansainvälisillä markkinoilla, alan ”PISA-maaksi”
- Yhteisöllisyys, monenvälisyys ja (uudenlaiset) kumppanuudet
- Tekijänoikeusjärjestelmän kehittyminen

UHAT

- Taidemusiikin arvon, koulutuksen ja laadun rapistuminen
- Liiketoiminnan rahavirrat pienenevät, mistä lisäarvo?
- Nykyinen elämäntapa, kilpailu kuluttajien ajasta ja huomiosta
- Arvomaailman muutos, dramaattiset poliittiset päätökset (esim. Hollanti)
- Kansallisen identiteetin katoaminen
- Julkisen rahoituksen väheneminen ja sen vaikutus rakenteisiin
- Yritysyhteistyön saaminen vaikeaa, tuen vaikutus sisältöön
- Pieni tekijämäärä ja alan toimijoiden keskinäinen kilpailu
- Tekijänoikeuksien heikkeneminen, piratismi
- Harrastus- ja yleisöpohjan pieneneminen

”International Minifiddlers -projektissa olemme luoneet uuden ajan oppimis-ympäristön etäopetuksen keinoin. Projekti antaa musiikkipedagogeille ympäri maailman mahdollisuuden tutustua suomalaiseen korkeatasoiseen klassisen musiikin koulutukseen yksityiskohtaisesti. Näemme myös tulevaisuudessa suuria mahdollisuuksia suomalaisessa koulutusviennissä.”

MAARIT RAJAMÄKI

VIULUTAITEILIJA, TOIMITUSJOHTAJA, CAPRICE OY

Tavoitetila 2020-luvulle

Toisen työpajan (12.2.2014) teemana oli suomalaisen taidemusiikin tavoitetilan määrittely 2020-luvulle. Työpajaan oli avoin kutsu alan toimijoille, ja mukana keskustelemassa oli ammattilaisia eri puolilta klassisen musiikin ja nykymusiikin kenttää. Keskustelun aiheina oli viisi edellisen työpajan perusteella tunnistettua teemaa.

1. SUOMALAISEN TAIDEMUSIIKIN VAHVUUSALUEET KANSAINVÄLISILLÄ MARKKINOILLA

Mitkä ovat suomalaisen taidemusiikin vahvuusalueita ja menestyvimpiä vientituotteita kansainvälisillä markkinoilla vuonna 2020? Keskusteluissa menestyksen edellytyksiksi määriteltiin hyvä verkostoituminen ja aktiivinen yhteistyö kansainvälisellä kentällä, alan koulutuksen korkean tason säilyttäminen ja teknologian hyödyntäminen. Etenkin teknologian mahdollisuutena on houkutella uutta sukupolvea taidemusiikin tekijöiksi ja kuulijoiksi. Kansainvälisessä kilpailussa Suomen vahvuutena tulisi olla monipuolinen osaaminen ja rajojen ylittäminen.

Vahvuusalueita ja mahdollisia menestystuotteita:

- Suomalaisen koulutusosaamisen ja uuden teknologian yhdistäminen
  - Uudenlaiset sovellukset ja vuorovaikutteinen digitaalinen sisältö
  - Etäopetus
  - Koulutusvienti etenkin Aasian maihin
- ”Paketointi”
  - Valmiiden kokonaisuuksien myyminen, konserttikokonaisuudet
  - Esimerkiksi suomalaisten elementtien paketointi yhdeksi kokonaisuudeksi: levyn sisältö, esittäjät, agentuuri, teknologia jne.
- Crossover-osaaminen ja rohkeus astua oman ydinosaamisen ulkopuolelle

2. UUDEN TEKNOLOGIAN JA TEKNOLOGIAOSAAMISEN HYÖDYNTÄMINEN

Millä tavoin suomalainen taidemusiikki hyödyntää uutta teknologiaa viennissä vuonna 2020? Keskusteluissa visioitiin, että vuonna 2020 käytämme teknologiaa aktiivisesti musiikin opettamisessa ja oppimisessa, ja sovelluksissa yhdistetään taidemusiikkia ja pelillisyyttä. Kansainvälistä kysyntää on myös sellaisilla musiikkipohjaisilla sovelluksilla, jotka palvelevat hyvinvointialaa ja yhteiskuntaa laajemmin.

Lisäksi ennakoitiin, että teknologia voi tulevaisuudessa mahdollistaa nykyistä joustavamman kommunikoinnin eri osapuolten välillä. Konserttikokemusta voivat laajentaa erilaiset tekniset sovellukset. Musiikin kansainvälistymistä ja yhteisöjen muodostumista tulee tukemaan musiikin laaja saatavuus soivassa muodossa verkossa mm. konserttien suoratoistoina. Suomalaisissa musiikkialan koulutusohjelmissa teknologiakoulutuksella tulisi olla itsestään selvä rooli, niin että suomalaiset tunnettaisiin maailmalla teknologian osaajina.

Uusia sovelluksia olisivat erityisesti:

- Musiikin opettamiseen ja oppimiseen liittyvät (verkko-)sovellukset
  - Suomalaisen koulutusosaaminen vienti ulkomaille, opettajien maailmanlaajuiset uramahdollisuudet
  - Mahdollisuutena oppimistapojen uudistaminen ja lasten tutustuttaminen esimerkiksi säveltämiseen
- Pelilliset sovellukset: esimerkiksi akustiset soittimet peliohjaimina
- Hyvinvointisovellukset: esimerkiksi sovellus muistisairaiden käyttöön
- Verkostojen helpottamiseen tähtäävät sovellukset: esimerkiksi e-koelaulu
- Konserttikokemusta ja taidemusiikin löytämistä tukevat sovellukset, jotka tukevat yleisön kommunikaatiota sekä keskenään että esiintyjien kanssa

3. TAIDEMUSIIKKI-INSTITUUTIOIDEN UUDISTAMINEN

Millaisia ovat tulevaisuuden yhteistyömallit ja rahoitusinstrumentit? Miltä taidemusiikki-instituutioiden kenttä ja orkesterilaitos näyttäisi vuonna 2020? Työpajassa ennustettiin, että vuonna 2020 taidemusiikki-instituutiot ovat joustavia reagoimaan rahoituksen ja olosuhteiden muutoksiin. Julkinen rahoitus tulee turvaamaan edelleen toiminnan jatkuvuutta ja alueellisia tarpeita, esimerkiksi orkesteritoimintaa. Yritykset toimivat kumppaneina, ja joukkorahoitus on tuonut uusia mahdollisuuksia. Hankkeita tulee olemaan nykyistä enemmän. Uusia kumppanuuksia syntyy eri taiteiden välillä. Kansainvälistä yhteistyötä hyödynnetään tuotannoissa, teostilauksissa sekä solistien ja kapellimestarien kiertueilla.

Myös muusikoiden ansaintamallien taidemusiikin alalla ennakoitiin moninaistuvan. Ammattilaiset toimivat aktiivisesti kansainvälisellä kentällä esimerkiksi freelance-yhtyeissä, etäopetuksessa, hankkeissa sekä yritys- ja osuuskuntatoiminnassa. Teknologia on luonut uusia yhteistyömahdollisuuksia kuten kansainvälisesti toimivat virtuaaliorkesterit.

Uusia rakenteita ja rahoitusmahdollisuuksia ovat erityisesti:

- Kansainvälinen yhteistyö: esimerkiksi kiertueet, esiintyjävaihto, festivaaliverkosto, kansainvälistä työskentely-ympäristöä tukevat verkostot
- Kansainvälinen hankerahoitus
- Yrityskumppanuudet: pitkäjänteiset suunnitelmat yhteistyökumppaneiden kanssa, eksklusiiviset palvelut ja lisäarvo molemmille osapuolille
- Osuuskuntamuotoinen toiminta: auttaa tulovirtojen hallinnassa ja yhteismarkkinoinnissa
- Joukkorahoitus: uudenlaisia mahdollisuuksia ja sitouttaa yleisöä
- Teknologiasovellukset: uusia joustavia työmahdollisuuksia ammattilaisille
- Vientivalttina etenkin freelance-yhtyeet ja erityisosaajat, esimerkiksi kapeille ja vähemmän kilpailluille osa-alueille erikoistuneet yhtyeet

4. KANSAINVÄLISET VERKOSTOT

Millä tavoin suomalaiset alan ammattilaiset, vapaat ryhmät ja instituutiot ovat verkottuneet kansainvälisille markkinoille vuonna 2020? Keskusteluissa visioitiin, että vuonna 2020 taidemusiikkialan kansainväliset verkostot ovat aktiivisia ja kahdensuuntaisia. Emme koe kansallisuutta rajoittavana tekijänä vaan toimimme luontevasti erilaisissa ammattilaisyhteisöissä sekä paikan päällä eri maissa että verkkoyhteisöissä. Meillä on toimivat käytännöt verkostojen jakamiseksi koko alalle. Suosittelemme kollegoita emmekä koe toisiamme kilpailijoiksi kansainvälisellä kentällä.

Tulevaisuudessa Suomi voisi toimia paikkana, jossa kansainväliset toimijat kohtaavat sekä fyysisesti että verkkopalvelujen kautta. Taiteellisina johtajina, taiteilijoina ja intendentteinä tulee toimimaan Suomessa myös kansainvälisiä ammattilaisia. Sibelius-Akatemian opettajakunnassa on alan parhaat opettajat, ja korkeakoulu houkuttelee entistä enemmän opiskelijoita ulkomailta. Kansainvälisyys näkyy organisaatioissa kaikissa tehtävissä.

Verkostoitumista edistäviä käytäntöjä ja palveluita olisivat erityisesti:

- Vaihto-ohjelmat musiikkialan ammattilaisten tarpeisiin: suomalaiset ulkomaille ja kansainväliset osaajat Suomeen
- Verkostojen jakamisen käytännöt: jaamme verkostot, jotka syntyvät esimerkiksi vaihto-ohjelmien ja yhteistuotantojen seurauksena
- EU-rahoituksen sujuva käyttö verkostojen ja yhteistyön luomiseen
- Kansainvälisen tason vuorovaikutustaidot huomioon myös koulutuksessa
- Sosiaalisen median mahdollisuudet: luonteva hyödyntäminen tai esimerkiksi uusi taidemusiikin ammattilaisten vetovoimainen verkkopalvelu
- Tuetaan sitä, että instituutioiden johtopaikoille rekrytoidaan myös ulkomaalaisia

5. TAIDEMUSIIKIN ASEMA, MEDIA JA YLEISÖ

Miten taidemusiikin arvostus ilmenee Suomessa vuonna 2020? Millä tavoin suomalainen taidemusiikki tavoittaa kohdeyleisönsä median kautta niin kotimaassa kuin kansainväliselläkin tasolla? Keskusteluissa ennakoitiin, että taidemusiikki ei tule olemaan enää erityisasemassa, vaan osa elämysteollisuutta muiden kulttuurialojen ja ilmiöiden rinnalla. Edellytyksenä menestymiselle on, että osaamme perustella taidemusiikin merkityksen ja roolin yhteiskunnassa, emmekä pelkää taidemusiikin tuotteistamista. Taidemusiikin opetus kouluissa on kehittynyt, ja se innostaa lapsia tutustumaan taidemusiikkiin. Rakennamme konserttiohjelmistoja uusilla mielenkiintoisilla tavoilla.

Tunnistamme kansainvälisesti kiinnostavat ilmiöt ja olemme itse verkostoituneet luomaan näitä ilmiöitä vastavuoroisesti. 2020-luvulla maantieteellisestä sijainnista on tullut meille vahvuus. Julkisuudessa hyödynnämme ilmiöitä, tarinoita ja henkilökohtaista viestintää. Kansainvälisesti menestyneet esikuvat ja sosiaalisen median avainhenkilöt ovat tärkeitä mielipidejohtajia. Mediakentän hajanaisuus kasvattaa omaehtoisen viestinnän, keskustelun ja vuorovaikutteisuuden mahdollisuuksia.

Arvostusta ja yleisöjen kiinnostumista tukevia käytäntöjä ja tuotteita olisivat erityisesti:

- Taidemusiikin integraatiot hyvinvointipalveluihin ja teknologiaan
- Konserttielämyksen uudistaminen ja brändääminen vientituotteeksi: esimerkiksi nimekkäiden henkilöiden tekemä kuratointi ja taiteidenvälisyys
- Laadukkaalla ja kohdettaan kunnioittavalla tavalla tehty tuotteistaminen: esimerkiksi Sibelius-paketit, ”suomalainen sielunmaisema”
- Perusopetuksen vahvistaminen ja kehittäminen tavalla, joka lisäisi arvostusta ja kansainvälinen kiinnostavuutta
- Taidemusiikin omat sähköiset mediat: esimerkiksi oma kansainvälinen taidemusiikin pää-äänenkannattaja verkossa, kuratoidut soittolistat (vrt. Nordic Playlist), yhteinen orkesteriportaali konserteille

”Musiikintekijöiden verkostoituminen on perusedellytys kansainvälistymiselle – suorat kontaktit ovat edelleen se tapa joka toimii. Samalla kun viemme omiamme muualle, tulee meidän huolehtia siitä, että muilla on hyviä syitä tulla tänne.”

JAAKKO KUUSISTO
KAPELLIMESTARI, VIULISTI JA SÄVELTÄJÄ

Miten tavoitetila saavutetaan?

Kolmannen työpajan (14.5.2014) teemana oli löytää tapoja ja tunnistaa edellytyksiä, joilla edellisessä työpajassa hahmotellut tavoitteet voisivat toteutua. Työ perustui etukäteen luonnosteltuihin kolmeen visioon, jotka muokkautuivat vielä keskustelussa. Työpajassa myös pohdittiin, mikä on kussakin visiossa kansainvälistymisen kannalta keskeisin asia. Toteutuksen osalta eriteltiin, mitä sen saavuttaminen vaatii, ja keneltä se vaatii toimenpiteitä ja tukea.

VISIO 1: OLEMME TAIDEMUSIIKIN MALLIMAA

Suomalainen taidemusiikkikenttä on kiinnostava esikuva muille maille. Vahva julkinen rahoitus varmistaa alan hyvinvoinnin, mutta rahoitus on monipuolistunut. Alalle on syntynyt uudenlaisia toimintatapoja, jotka mahdollistavat joustavuuden, nopean uusiutumisen ja innovaatiot. Musiikki on yksi luovan talouden vetureista, ja sen tuomalla arvonlisäyksellä on kasvavaa taloudellista merkitystä. Taidemusiikilla on innostunut ja sitoutunut yleisö.

Alalle on syntynyt uusia osuuskuntia, kollektiiveja, yhdistyksiä ja yrityksiä. Uudet toimintatavat luovat työpaikkoja ja yritteliäisyyttä ja vahvistavat suomalaista hyvinvointia. Uusina rahoitusmuotoina hyödynnetään mm. joukkorahoitusta ja kasvatetaan yritysyhteistyötä. Taidemusiikin pariin on helppo löytää. Kiinnostavat konserttikokemukset ja monipuolistunut ohjelmatarjonta houkuttelevat myös uusia yleisöjä.

Visiota koskevassa keskustelussa todettiin seuraavaa:

- **RAHOITUS:** Avainasemassa vision toteutumisessa on varmistaa julkisen rahoituksen säilyminen. Rahoituskanavat on avattava opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi myös muiden ministeriöiden suuntaan. Eri kanavista tuleva lisärahoitus mahdollistaa uudenlaisia avauksia ja projekteja. Varainkeruu mahdollistaa erityistoimia, ja sitä edistetään esimerkiksi verotuksellisin keinoin.

- **VAPAAN KENTÄN TOIMIJAT:** Alan monipuolinen kiinnostavuus vaatii aktiivisen vapaan kentän ja sen rahoitukseen jatkuvuutta nykyisten projektirahojen tai tilapäisten toiminta-avustusten sijaan. Vapaata kenttää sekä kansainvälisten taiteilijoiden tuomista Suomeen tukee myös konserttitalojen oma tuotanto.
- **TAIDEMUSIIKIN ARVON PERUSTELEMINEN:** On osattava perustella alan merkitys ja käyttää oikeita diskursseja ja argumentaatiota eri tahojen kanssa keskusteltaessa. Tueksi tarvitaan tutkimustietoa esimerkiksi taidemusiikin taloudellisesta merkityksestä. Taidemusiikin arvo ei ole enää itsestään selvä.
- **SISÄLLÖT:** Korkealaatuiset ja kiinnostavat sisällöt ovat keskeisiä seikkoja kansainvälisen merkityksen luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Kuratoinnilla, näyttävillä elementeillä, tarinallisuudella tai teemoilla voidaan rakentaa kokonaisuuksia, jotka kiinnostavat kansainvälisesti.

VISIO 2: OLEMME TAIDEMUSIIKIN KANSAINVÄLINEN SOLMUKOHTA

Olemme keskellä kansainvälistä ammattilais- ja rahoitusverkostoa ja toteutamme kansainvälisiä yhteistuotantoja. Vuorovaikutus ja taiteilijoiden liikkuvuus ruokkivat sisältöjen jatkuvaa uusiutumista ja dynaamisuutta. Huipputason koulutus tuo Suomeen opiskelijoita ja opettajia muista maista. Suomi on myös verkossa kansainvälisen tiedonvälityksen ja keskustelun solmukohta.

Maassamme toimii ulkomaisia alan huippuosaajia avainpaikoilla ja suomalaiset osaajat vaikuttavat tärkeissä tehtävissä ulkomailla. Tuotamme esimerkiksi taidemusiikkialan johtavaa verkkojulkaisua ja ylläpidämme niin alan ammattilaisia, instituutioita kuin yleisöäkin yhteen tuovia verkkopalveluita.

Visiota koskevassa keskustelussa todettiin seuraavaa:

- **IHMISTEN KOHTAAMINEN:** Musiikkibisneksen ydintä ovat ihmisten kohtaamiset ja tekijöiden yhteen saattaminen. Suomi (Helsinki) vuonna 2020 näyttää mitä taidemusiikki mielenkiintoisimmillaan on. Suomesta tehdään houkutteleva paikka esimerkiksi kansainvälisille professuureille ja säveltäjäresidensseille. Pysyvien rakenteiden lisäksi avainyksilöt tekevät kiinnostavia asioita.
- **HANKKEET:** Viimeistään vuonna 2020 on käynnissä useita suomalaisten vetämiä kansainvälisiä hankkeita. EU-rahoitusta hyödynnetään aiempaa paremmin.

VISIO 3: VIEMME OSAAMISTA JA LUOVIA RATKAISUJA

Suomi kouluttaa taidemusiikin parhaat osaajat ja suomalainen musiikkikoulutus on konseptoitu vientituotteeksi. Uudet innovaatiot ja erityisesti taidemusiikkia hyödyntävät teknologiset sovellukset menestyvät kansainvälisillä markkinoilla. Perinteistä konserttikokemusta avartavista uusista ratkaisuista on tullut kansainvälisiä menestystuotteita.

Huippumuusikot ja -säveltäjät menestyvät kansainvälisellä kentällä monitaitoisuudellaan ja erityisosaamisellaan. Teknologisia mahdollisuuksia on hyödynnetty musiikin opettamisessa ja oppimisessa, peleissä, taiteidenvälisyydessä, terveys- ja hyvinvointipalveluissa sekä konserttikokemuksen syventämisessä. Korkealaatuinen tuotteistaminen näkyy esimerkiksi uudenlaisina, omaperäisinä konserttikokonaisuuksina, kuratoituina soittolistoina ja musiikkielämysten monimediaisena paketointina.

Visiota koskevassa keskustelussa todettiin seuraavaa:

- **KOULUTUS:** Avainasemassa on korkeatasoinen musiikkikoulutus – koko polku lapsista ammattiopiskelijoihin. Uusia huippuja syntyy laajasta harrastajapohjasta sekä rohkeasta panostamisesta siihen, että lahjakkaimmat saavat kansainvälisen huipputason opetusta. Opettajat voivat tehdä taidemusiikista lapsillekin lähestyttävää ja kiinnostavaa, missä auttavat uudet teknologiset sovellukset.
- **RESURSSIT:** Koulutuspolun turvaaminen vaatii resursseja julkisen rahoituksen puolelta, jotta lapsille ja nuorille mahdollistetaan taidemusiikkiin tutustuminen ja siinä kehittyminen.
- **KOULUTUSOHJELMAT:** Kansainvälisyyden tulee olla osa musiikin korkeakoulutuksen tehtävää. Tätä edesauttavat kansainvälisen tason opettajakunta ja kansainväliset opiskelijat. Korkeakoulutus mahdollistaa omat oppimispolut ja kenttä antaa mahdollisuuksia kehittää ammattitaitoa ammattilaisten kanssa – esimerkkinä kapellimestariluokka.
- **OMAN ALAN ULKOPUOLELLE LAAJENEMINEN:** Korkeakoulutuksen kansainvälistymisen tukemiseen tarvitaan myös yritystoimintaa sekä riittävää ja kustannustehokasta infrastruktuuria kansainvälisen täydennyskoulutuksen järjestämiseksi Suomessa. Koulutusta ja taidemusiikin tunnettuutta edistää myös taidemusiikin avautuminen muille elämänaloille erilaisten hyvinvointisovellusten ja hyvinvointiin liittyvien ansaintamallien myötä. Teknologisessa erottautumisessa hyödynnetään suomalaisia vahvuuksia, joita edustavat esimerkiksi Aalto-yliopistossa mobiiliteknologia ja akustiikka.

”Taidemusiikin tulevaisuuden visiot ovat alan yhteinen näkemys siitä, mihin suuntaan olemme matkalla. On ollut hienoa käydä avointa ja inspiroivaa keskustelua aiheesta. Ideoihin tarttumalla ja yhdessä toimimalla pääsemme eteenpäin.”

HELI LAMPI
TIIMIJOHTAJA, MUSIC FINLAND

Askelittain kohti tulevaisuutta

Visioiden kuvailema tulevaisuus on nyt muutaman vuoden päässä. Miten visioiden sisällöt tulevat näkymään eri tahojen toiminnassa ja strategioissa silloin? Jos jokainen meistä lähtee nyt edistämään osaltaan visiossa kuvattuja osa-alueita, suomalainen musiikkiala yhdessä on viiden vuoden päästä entistäkin vahvempi toimija kilpaillulla kansainvälisellä kentällä.

Music Finland on ottanut haasteen vastaan ja tulee suuntaamaan oman toimintansa suunnittelua visioiden ja niiden tiimoilta käydyn keskustelun perusteella. Sibelius-Akatemia on jo tarttunut esimerkiksi etäopetuksen lisäämiseen, ja on sitoutunut kehittämään hankettaan eteenpäin. Samoin monilta yksittäisiltä henkilöiltä, yrityksiltä ja organisaatioilta on tullut aloitteita ja ideoita, jotka avaavat näköaloja visioiden viitoittamiin suuntiin.

Toimeen tarttumista tarvitaan monilta tahoilta, jotta päästään eteenpäin visioiden viitoittamalla tiellä. Tarvitaan myös kannusteita ja tukea valtiovallan ja rahoittajien suunnalta.

Keskeistä on, että alalla on yhteinen ymmärrys tulevaisuuden haasteista ja mahdollisuuksista, jotta niitä voi kukin hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla omassa toiminnassaan ja alan sisäisessä yhteistyössä.

Liite

TYÖPAJOIHIN OSALLISTUNEET HENKILÖT

Auvinen, Antti	säveltäjä, Suomen säveltäjät ry
Auvinen, Tuomas	Sibelius-Akatemia/Taideyliopisto
Eskola, Jari	Suomen säveltäjät ry
Gardberg, Emilie	Turun filharmoninen orkesteri
Grönroos, Tuuli	Music Finland
Haapanen, Perttu	säveltäjä
Hakanen, Outi	ulkoasiainministeriö, viestintä- ja kulttuuriosasto
Hako, Pekka	Pekka Hako Productions
Hartikainen, Jarkko	säveltäjä, Suomen säveltäjät ry
Hiilivirta, Helena	Tampere Filharmonia
Hohti, Markus	muusikko
Hottinen, Merja	Music Finland
Huuskonen, Anna	Helsingin kamarikuoro
Hyökki, Pasi	kuoronjohtaja
Isomöttönen, Nikke	Mikkelin kaupunginorkesteri
Kiilunen, Reijo	Ondine
Korhonen, Timo	Tuli Group / Turku AMK musiikki
Kurki, Sanna	Fazer Konserttitoimisto
Kuusisto, Jaakko	muusikko, säveltäjä
Kylkilahti, Maija	Avanti!
Lackman, Nina	Tapiola Sinfonietta
Laitinen, Kari	Music Finland
Lampi, Heli	Music Finland
Malmberg, Aleksi	Helsingin juhlaviikot
Martikainen, Olli-Pekka	Sibelius-Akatemia/Taideyliopisto
Martinsen, Tuovi	Sibelius-Akatemia/Taideyliopisto
Mattila, Pekka	Aalto-yliopisto
Muikku, Jari	Digital Media Finland
Nummi, Silja	Fg-Naxos
Partanen, Paulina	Music Finland
Salmela, Henna	Fennica Gehrman
Salonen, Esa-Pekka	kapellimestari, säveltäjä
Sauramo, Aila	Suomen Sinfoniaorkesterit ry
Sipilä, Pekka	Suomen Musiikkikustantajat ry

Tallgren, Johan	säveltäjä, Suomen säveltäjät ry
Tuomela, Tapio	säveltäjä, Suomen säveltäjät ry
Tuomisto, Matti	Rondo-lehti, Klassiset T&G
Tähtinen, Tuomo	Music Finland
Vihtkari, Tiina	Sublime Music Agency
Vuorela, Kristiina	Music Finland

Lisäksi keskusteluja käytiin Taidemusiikin viejät -facebookryhmässä, johon kuului yhteensä noin 200 henkilöä.

Music Finland
info@musicfinland.fi
T +358 (0)20 730 2230
Urho Kekkosen katu 2 C
FI-00100, Helsinki
www.musicfinland.fi

KAIKKI MITÄ HALUAT TIETÄÄ SUOMALAISESTA MUSIIKISTA -

Music Finland